

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

27. ledna 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Vnitřní trh s elektřinou – Směrnice 2009/72/ES – Článek 15 odst. 4 – Přednostní nasazení – Bezpečnost dodávek – Článek 32 odst. 1 – Volný přístup třetích osob – Zaručený přístup k přenosovým soustavám – Směrnice 2009/28/ES – Článek 16 odst. 2 – Zaručený přístup – Článek 107 odst. 1 SFEU – Článek 108 odst. 3 SFEU – Státní podpory“

Ve věci C-179/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko) ze dne 3. března 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 7. dubna 2020, v řízení

Fondul Proprietatea SA

proti

Guvernul României,

SC Complexul Energetic Hunedoara SA, v likvidaci,

SC Complexul Energetic Oltenia SA,

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica“ SA,

za účasti:

Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení E. Regan, předseda senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce pátého senátu, C. Lycourgos, předseda čtvrtého senátu, I. Jarukaitis (zpravodaj) a M. Ilešič, soudci,

generální advokát: P. Pikamäe,

vedoucí soudní kanceláře: R. Șereș, radová,

* Jednací jazyk: rumunština.

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 2. června 2021,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Fondul Proprietatea SA C. Dontuem, D. Petrachem a J. Anghelem, avocați,
- za SC Complexul Energetic Oltenia SA D. Burlanem, V. Bobeiem a V. Bocou, jakož i L. Diaconu Pinte, a
- za Evropskou komisi O. Beynet a L. Nicolae, jakož i A. Bouchagiarem a K.-Ph. Wojcikem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 9. září 2021,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 107 odst. 1 a čl. 108 odst. 3 SFEU, jakož i čl. 15 odst. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES (Úř. věst. 2009, L 211, s. 55; Zvl. vyd. 12/02, s. 211).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu, v němž Fondul Proprietatea SA stojí proti Guvernul României (rumunská vláda), společnosti SC Complexul Energetic Hunedoara SA, v likvidaci (dále jen „CE Hunedoara“), zastoupené insolvenčním správcem Expert Insolvență SPRL, společností SC Complexul Energetic Oltenia SA (dále jen „CE Oltenia“) a společností Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica“ SA (národní společnost pro přenos elektrické energie Transelectrica) (dále jen „Transelectrica“), ve věci žaloby na neplatnost rozhodnutí rumunské vlády, kterým se přijímají opatření pro bezpečnost dodávek elektrické energie.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2005/89/ES

- 3 Bod 5 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/89/ES ze dne 18. ledna 2006 o opatřeních pro zabezpečení dodávek elektřiny a investic do infrastruktury (Úř. věst. 2006, L 33, s. 22) zní takto:

„Při podpoře využívání elektřiny z obnovitelných energetických zdrojů je nezbytné zajistit, aby byla, pokud je to technicky nezbytné, dostupná související záložní kapacita s cílem udržet spolehlivost a zabezpečení sítě.“

Směrnice 2009/28/ES

- 4 Bod 60 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES (Úř. věst 2009, L 140, s. 16) stanovil:

„Pro integraci obnovitelných zdrojů energie do vnitřního trhu s elektřinou má velký význam přednostní přístup a zaručený přístup pro elektřinu z obnovitelných zdrojů energie v souladu s čl. 11 odst. 2 a na základě dalšího rozvoje čl. 11 odst. 3 směrnice 2003/54/ES [Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. června 2003 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 96/92/ES (Úř. věst. 2003, L 176, s. 37; Zvl. vyd. 12/02, s. 211)]. Požadavky týkající se zachování spolehlivosti a bezpečnosti distribuční soustavy a dispečinku se mohou lišit v závislosti na charakteru vnitrostátní distribuční soustavy a jejího bezpečného provozu. Přednostní přístup k distribuční soustavě zajišťuje připojeným výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, že ji budou moci v souladu s pravidly pro připojení prodávat a přenášet kdykoliv, kdy bude zdroj k dispozici. V případě, že je elektřina z obnovitelných zdrojů energie integrována do krátkodobých trhů, zaručený přístup zajišťuje, že veškerá prodaná a podporovaná elektřina získá přístup k distribuční soustavě, což umožní využívat maximální množství elektřiny z obnovitelných zdrojů energie ze zařízení připojených do sítě. [...]“

- 5 Článek 16 této směrnice, nadepsaný „Přístup k distribučním soustavám a jejich provoz“, v odstavci 2 stanovil:

„V souladu s požadavky na zachování spolehlivosti a bezpečnosti distribuční soustavy, jež se zakládají na transparentních a nediskriminačních kritériích stanovených příslušnými vnitrostátními orgány:

[...]

- b) členské státy zajistí rovněž přednostní nebo zaručený přístup elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie k distribuční soustavě; [...]“

Směrnice 2009/72

- 6 Body 3 a 5 odůvodnění směrnice 2009/72 uváděly:

„(3) Svobody, které občanům Unie zaručuje Smlouva – mimo jiné volný pohyb zboží, svobodu usazování a volný pohyb služeb – lze užívat jedině na zcela otevřeném trhu, který umožňuje spotřebitelům vybírat si své dodavatele a všem dodavatelům svobodně zásobovat své zákazníky.

[...]

- (5) Bezpečné dodávky elektřiny jsou zásadní pro rozvoj evropské společnosti, pro provádění udržitelné politiky v oblasti změny klimatu a pro posílení konkurenceschopnosti na vnitřním trhu. Za tímto účelem by se měla dále rozvíjet přeshraniční propojení s cílem zabezpečit dodávky veškerých zdrojů energie za co nejkonkurenceschopnější ceny spotřebitelům i průmyslovým odvětvím v[...] [Evropské unii].“

- 7 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, stanovil:
- „Tato směrnice stanoví společná pravidla pro výrobu, přenos, distribuci a dodávky elektřiny a také opatření na ochranu spotřebitele s cílem zlepšit a integrovat konkurenceschopné trhy s elektřinou v[...] [Unii]. [...]“
- 8 Článek 2 uvedené směrnice, nadepsaný „Definice“, zní takto:
- „Pro účely této směrnice se rozumí:
- [...]
3. ‚přenosem‘ přeprava elektřiny propojenou přenosovou soustavou velmi vysokého napětí a vysokého napětí za účelem dodávek elektřiny konečným spotřebitelům nebo distribučním podnikům, avšak s vyloučením dodávek samotných;
4. ‚provozovatelem přenosové soustavy‘ fyzická nebo právnická osoba, která odpovídá za provoz, údržbu a v případě potřeby za rozvoj přenosové soustavy v dané oblasti a případně její propojení s jinými soustavami a dále za zabezpečení dlouhodobé schopnosti soustavy uspokojovat přiměřenou poptávku po přenosu elektřiny;
- [...]
16. ‚ekonomickou prioritou‘ pořadí zdrojů dodávek elektřiny podle ekonomických kritérií;
17. ‚pomocnou službou‘ služba potřebná pro provoz přenosové nebo distribuční soustavy“.
- 9 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Povinnosti veřejné služby a ochrana zákazníka“, v odstavci 14 stanovil:
- „Členské státy se mohou rozhodnout neuplatňovat články 7, 8, 32 nebo 34, pokud by jejich použití právně nebo fakticky bránilo plnění povinností uložených elektroenergetickým podnikům z důvodů obecného hospodářského zájmu a pokud tím rozvoj obchodu nebude ovlivněn do té míry, že by to bylo v rozporu se zájmy [Unie]. Zájmy [Unie] mimo jiné zahrnují hospodářskou soutěž s ohledem na oprávněné zákazníky v souladu s touto směrnicí a s článkem [106] Smlouvy [o FEU].“
- 10 Článek 15 směrnice 2009/72, nadepsaný „Dispečink a vyrovnávání“, v odstavcích 1 až 4 stanovil:
- „1. Aniž jsou dotčeny dodávky elektřiny na základě smluvních závazků, včetně těch, které vyplývají ze specifikací výběrového řízení, odpovídá provozovatel přenosové soustavy, pokud plní tuto funkci, za dispečink výrobních zařízení ve své oblasti a za rozhodování o využití propojovacích vedení připojených k jiným soustavám.
2. Dispečink výrobních zařízení a rozhodování o využití propojovacích vedení se provádí na základě kritérií, která schvalují národní regulační orgány, pokud jsou k tomu příslušné, a která musí být objektivní a veřejně přístupná a musí být uplatňována nediskriminačním způsobem, aby bylo zajištěno řádné fungování vnitřního trhu s elektřinou. Přihlíží se k ekonomické prioritě elektřiny z dostupných výrobních zařízení nebo přenosů z propojovacích vedení, jakož i k technickým omezením soustavy.

3. Členský stát od provozovatelů soustavy požaduje, aby při dispečinku výrobních zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie jednali v souladu s článkem 16 směrnice [2009/28]. Dále mohou od provozovatele soustavy požadovat, aby při dispečinku výrobních zařízení dával přednost výrobním zařízením s kombinovanou výrobou tepla a elektřiny.

4. Členský stát může z důvodu bezpečnosti dodávek nařídit, aby byla dána přednost výrobním zařízením používajícím domácí primární zdroje energetického paliva v rozsahu nepřekračujícím v kalendářním roce 15 % celkové primární energie potřebné na výrobu elektřiny spotřebované v daném členském státě.“

- 11 Článek 32 směrnice 2009/72, nadepsaný „Přístup třetích osob“, v odstavci 1 stanovil:

„Členské státy zajistí zavedení systému pro přístup třetích osob k přenosovým a distribučním soustavám na základě zveřejněných sazeb použitelných na oprávněné zákazníky a používaných objektivně a bez diskriminace mezi uživateli soustavy. Členské státy zajistí, aby tyto sazby nebo metodiky pro jejich výpočet byly před vstupem v platnost schváleny v souladu s článkem 37 a aby tyto sazby a metodiky, jsou-li schváleny jen metodiky, byly před vstupem v platnost zveřejněny.“

Rumunské právo

Zákon č. 123/2012

- 12 Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012 (zákon č. 123/2012 o elektřině a zemním plynu) ze dne 10. července 2012 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 485 ze dne 16. července 2012), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon č. 123/2012“), v čl. 5 odst. 3 stanoví:

„Rozhodnutím vlády může být z důvodů souvisejících se zabezpečením dodávek elektřiny poskytnut zaručený přístup k elektroenergetickým soustavám pro elektřinu vyráběnou v tepelných elektrárnách, které používají domácí zdroje energetického paliva, v rozsahu s ročním množstevním omezením odpovídajícím primární energii nepřesahující 15 % z celkového množství obdobného paliva potřebného k výrobě elektřiny odpovídající konečné hrubé spotřebě státu.“

Rozhodnutí vlády č. 138/2013

- 13 Hotărârea Guvernului nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică (rozhodnutí vlády č. 138/2013 o přijetí opatření pro zabezpečení dodávek energie) ze dne 3. dubna 2013 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 196 ze dne 8. dubna 2013) (dále jen „rozhodnutí č. 138/2013“), přijaté na základě čl. 5 odst. 3 zákona č. 123/2012, v článku 1 stanovil:

„Poskytuje se zaručený přístup k elektroenergetickým soustavám pro elektřinu vyrobenou tepelnou elektrárnou Mintia patřící společnosti [CE Hunedoara], což jí zajišťuje nepřetržitý provoz při průměrném elektrickém výkonu nejméně 200 MW.“

14 Článek 2 tohoto rozhodnutí zněl takto:

„Poskytuje se zaručený přístup k elektroenergetickým soustavám pro elektřinu vyrobenou společností [CE Oltenia], což jí zajišťuje nepřetržitý provoz při průměrném elektrickém výkonu nejméně 500 MW.“

15 Článek 3 uvedeného rozhodnutí stanovil:

„Společnost [Transelectrica], jako provozovatel přenosové soustavy, je povinna zaručit přednostní nasazení elektřiny vyrobené tepelnými elektrárnami uvedenými v člancích 1 a 2 za podmínek stanovených právní úpravou přijatou Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei [národní regulační orgán v odvětví energetiky].“

16 Článek 4 téhož rozhodnutí stanovil:

„Za účelem zachování úrovně bezpečnosti národní elektroenergetické soustavy má společnost [CE Hunedoara] povinnost poskytovat pomocné služby provozovateli přenosové soustavy o elektrickém výkonu nejméně 400 MW v souladu s právní úpravou přijatou Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei [národní regulační orgán v odvětví energetiky].“

17 Článek 5 rozhodnutí č. 138/2013 zněl:

„Za účelem zachování úrovně bezpečnosti národní elektroenergetické soustavy má společnost [CE Oltenia] povinnost poskytovat pomocné služby provozovateli přenosové soustavy o elektrickém výkonu nejméně 600 MW v souladu s právní úpravou přijatou Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei [národní regulační orgán v odvětví energetiky].“

18 Článek 6 tohoto rozhodnutí stanovil:

„Opatření stanovená v tomto rozhodnutí se použijí od 15. dubna 2013 do 1. července 2015.“

19 Rozhodnutím vlády č. 941/2014 byla lhůta stanovená pro uplatnění opatření stanovených v člancích 1, 3 a 4 rozhodnutí č. 138/2013 na společnost CE Hunedoara prodloužena do 31. prosince 2017.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

20 Společnost Fondul Proprietatea, menšinový akcionář společnosti S.P.E.E.H. Hidroelectrica SA, podala u Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko) žalobu na neplatnost rozhodnutí č. 138/2013 z důvodu, že tímto rozhodnutím byla poskytnuta protiprávní státní podpora společností CE Hunedoara a CE Oltenia, tj. dvěma výrobci elektřiny používajícím domácí primární zdroje energetického paliva, jejichž kapitál je většinou vlastněn státem.

21 Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že rozhodnutí č. 138/2013 zavedlo řadu opatření ve prospěch těchto dvou společností, která byla uplatňována od 15. dubna 2013 do 1. července 2015 v případě společnosti CE Oltenia a až do 31. prosince 2017 v případě společnosti CE Hunedoara. Především články 1 a 2 rozhodnutí č. 138/2013 poskytl zaručený přístup k elektroenergetickým soustavám pro elektřinu vyrobenou tepelnými elektrárnami těchto dvou společností za účelem zajištění nepřetržitého provozu při průměrném výkonu nejméně 200 megawattů (MW) pro elektrárnu patřící společnosti CE Hunedoara a nejméně 500 MW pro elektrárnu patřící společnosti CE Oltenia. Dále v souladu s článkem 3 tohoto rozhodnutí je

společnost Transelectrica, jediný provozovatel přenosové soustavy, povinna zaručit přednostní nasazení elektřiny vyrobené tepelnými elektrárnami těchto dvou společností. Konečně články 4 a 5 uvedeného rozhodnutí zavedly povinnost společností CE Hunedoara a CE Oltenia poskytovat společnosti Transelectrica pomocné služby o elektrickém výkonu nejméně 400 MW a 600 MW.

22. Rozsudkem ze dne 10. března 2015 Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) žalobu společnosti Fondul Proprietatea zamítl. Tato společnost následně podala proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek k Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal (Nejvyšší kasační a soudní dvůr – senát pro spory správní a daňové, Rumunsko), který rozsudkem ze dne 22. května 2018 částečně zrušil napadený rozsudek z důvodu, že Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) neposoudil všechny důvody uplatněné společností Fondul Proprietatea. Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr) proto vrátil věc ke Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti), aby tento soud posoudil všechny uvedené důvody.
23. Při projednávání vrácené žaloby na neplatnost ke Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) společnost Fondul Proprietatea navrhla, aby tento soud položil Soudnímu dvoru předběžné otázky.
24. Společnost Fondul Proprietatea v tomto ohledu před předkládajícím soudem uvádí, že rozhodnutí č. 138/2013 může představovat státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.
25. Společnost Fondul Proprietatea zejména uvádí, že společnost Transelectrica, jejíž kapitál je většinově vlastněn státem, je povinna kdykoli zajistit rovnováhu národní elektroenergetické soustavy, a sice rovnováhu mezi výrobou a spotřebou elektřiny. V tomto ohledu nakupuje pomocné služby v rámci zadávacích řízení, podle nichž jsou nabídky předkládané výrobcí elektrické energie seřazovány vzestupně, přičemž se začíná od nejnižší nabídky. Výrobci, kteří mají nízké výrobní náklady a mohou nabízet tyto pomocné služby za konkurenční ceny, jsou zpravidla výrobci, kteří je poskytují.
26. Podle společnosti Fondul Proprietatea mají elektrárny vlastněné společnostmi CE Hunedoara a CE Oltenia vysoké výrobní náklady, takže nejsou v provozu nepřetržitě a neprodávají velké množství elektřiny. Když jsou odstaveny, jejich možnosti poskytovat pomocné služby se výrazně snižují, neboť jejich opětovné uvedení do provozu vyžaduje dlouhou dobu a nese s sebou dodatečné náklady. Kdyby tedy byla dodržena ekonomická kritéria, tyto společnosti by takové pomocné služby nemohly prodávat. V tomto kontextu rumunský stát zasáhl tím, že jim poskytl zaručený přístup k přenosovým soustavám a přednostní nasazení doplněné o povinnost nakupovat pomocné služby.
27. Společnost Fondul Proprietatea má za to, že tato opatření přiznávají těmto dvěma společnostem selektivní hospodářskou výhodu financovanou ze státních prostředků na úkor ostatních výrobců elektřiny na trhu. Uvedená opatření obcházejí mechanismus zaručeného přístupu vytvořeného za účelem podpory výroby elektřiny z neznečišťujících obnovitelných zdrojů, neboť tento přístup je poskytnut dvěma společnostem vyrábějícím elektřinu ze znečišťujících zdrojů. Zaručený přístup byl poskytnut rozhodnutím č. 138/2013 pouze proto, aby umožnil výrobním zařízením, na která se vztahuje, být nepřetržitě v provozu, aby mohla vyrábět elektřinu za lepší cenu a poskytovat pomocné služby.

- 28 Rumunská vláda, která je žalovanou v původním řízení, před předkládajícím soudem tvrdí, že povinnost společnosti Transelectrica dát přednost elektřině vyrobené zařízeními společností CE Hunedoara a CE Oltenia na základě článku 3 rozhodnutí č. 138/2013 má za cíl použít na vnitrostátní úrovni čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72.
- 29 Pokud jde o pomocné služby, tato vláda uvádí, že v rozhodnutí č. 138/2013 se upřesňuje, že povinnost obou výrobců, tj. společností CE Hunedoara a CE Oltenia, poskytovat pomocné služby podléhá podmínkám stanoveným právní úpravou Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (národní regulační orgán v odvětví energetiky) (dále jen „ANRE“), který vypracovává, přijímá a kontroluje uplatňování závazných pravidel nezbytných pro fungování odvětví energetiky na vnitrostátní úrovni.
- 30 Ohledně vnitrostátních opatření dotčených ve věci v původním řízení rumunská vláda tvrdí, že tato opatření nepředstavují státní podporu.
- 31 Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (ministerstvo hospodářství, energetiky a životního prostředí), jež je vedlejším účastníkem řízení před předkládajícím soudem, uvádí, že rozhodnutí č. 138/2013 obsahuje opatření nezbytná k tomu, aby národní elektroenergetická soustava fungovala spolehlivě, a že bylo přijato při zohlednění různých aspektů. Především silný nárůst výrobní kapacity z obnovitelných zdrojů si vyžádal, aby rumunská vláda přijala opatření, která zajišťují zabezpečení dodávek elektřiny v souladu s bodem 5 odůvodnění směrnice 2005/89.
- 32 Dále, provoz elektráren využívajících konvenční zdroje energie byl považován za nezbytný pro pokrytí nákladové křivky spotřeby elektřiny.
- 33 Mimoto studie týkající se zabezpečení a vhodnosti národní elektroenergetické soustavy uváděly, že je nezbytné, aby místní elektrárny rozmístěné na celém území státu byly v provozu, neboť tyto elektrárny zajišťují pomocné služby a zajišťují rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou. V tomto kontextu se mělo za to, že společnost CE Hunedoara může významně přispívat k zabezpečení ve střední a severozápadní oblasti národní elektroenergetické soustavy.
- 34 Konečně v době přijetí rozhodnutí č. 138/2013 si zintenzivnění přeshraničního obchodu na západní hranici a potřeba snížení ztrát v přenosové soustavě, které jsou přímo úměrné vzdálenosti mezi výrobcí a spotřebiteli, vyžádaly existenci značné výrobní kapacity v této oblasti a společnost CE Hunedoara byla jediným velkým výrobcem ve střední a severozápadní oblasti země.
- 35 Právě na základě těchto úvah přijala rumunská vláda rozhodnutí č. 138/2013, které stanoví poskytnutí zaručeného přístupu k přenosovým soustavám pro elektřinu vyrobenou zařízeními společností CE Hunedoara a CE Oltenia za účelem zajištění jejich nepřetržitého provozu o průměrném elektrickém výkonu nejméně 200 MW a 500 MW s tím, že tyto hodnoty představovaly právo pro výrobce, na které se tento přístup vztahuje, a nikoliv povinnost být v provozu s tímto výkonem.
- 36 Společnost Transelectrica před předkládajícím soudem tvrdí, že k zajištění přiměřenosti soustavy a k pokrytí poptávky po elektřině musí mít národní elektroenergetická soustava k dispozici určitý dostupný elektrický výkon zajištěný elektrárnami, který je vyšší než elektrický výkon spotřebováváný ve spotřební špičce. Stejně tak je povinné udržovat nepřetržitě provozní rezervu, která umožňuje vyrovnávat neustálé výkyvy v zatížení.

- 37 Mimoto národní elektroenergetická soustava vykazuje významný nárůst počtu elektráren vyrábějících elektřinu z obnovitelných zdrojů energie, jejichž výroba je nepředvídatelná a nestálá. Navíc elektrárny využívající konvenční zdroje, zejména ty, které využívají uhlí, zaznamenávají rostoucí náklady, neboť nemohou fungovat nepřetržitě, a když je jejich provoz zastaven, nemohou z důvodu dlouhé doby spouštění a velmi vysokých nákladů poskytovat žádnou pomocnou službu.
- 38 Tyto elektrárny tudíž nemohou být na trhu konkurenceschopné, avšak jejich fungování jakožto elektráren vyrábějících elektřinu z konvenčních zdrojů energie je nadále nezbytné k pokrytí nákladové křivky spotřeby elektřiny a zajištění pomocných služeb. Zabezpečení národní elektroenergetické soustavy rovněž vyžaduje využití různých paliv k výrobě elektřiny nezbytné k pokrytí domácí spotřeby energie. V tomto ohledu rumunská vláda přikládá zvláštní význam přednostnímu využívání domácích energetických zdrojů k zajištění energetické nezávislosti.
- 39 Společnost Transelectrica před předkládajícím soudem rovněž tvrdí, že společnost Fondul Proprietatea zaměňuje vyrovnávací trh a trh pomocných služeb. Podle ní jsou na trhu pomocných služeb nakupovány rezervy od poskytovatelů kvalifikovaných k tomuto účelu a tyto rezervy jsou aktivovány, či nikoliv, na vyrovnávacím trhu. Aktivace rezerv na vyrovnávacím trhu není zaručena pro žádného dodavatele pomocných služeb a uskutečňuje se podle tržních pravidel. Tato pravidla platí také pro výrobce, na něž se vztahuje rozhodnutí č. 138/2013, a neexistuje žádná záruka preferenčního využívání vyrovnávací energie dodávané těmito výrobci.
- 40 Mimoto je vnitrostátní trh pomocných služeb vysoce koncentrovaný a hospodářská soutěž na tomto trhu je slabá. V kontextu omezené nabídky jsou konkurenční tržní ceny pomocných služeb velmi vysoké a vážené průměrné ceny v zadávacích řízeních často převyšují regulované ceny. Nelze tedy s jistotou tvrdit, že by v případě neexistence rozhodnutí č. 138/2013 byla nákupní cena záloh nižší.
- 41 Kromě toho článek 3 rozhodnutí č. 138/2013, podle kterého je společnost Transelectrica povinna dát přednost elektřině vyrobené elektrárnami společností CE Hunedoara a CE Oltenia, představuje podle společnosti Transelectrica a rumunské vlády provedení čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72, který byl do vnitrostátního práva proveden článkem 5 odst. 3 zákona č. 123/2012. V tomto ohledu ANRE před přijetím tohoto rozhodnutí uvedl, že zamýšlená opatření jsou v souladu jak s rumunským, tak s unijním právem, a rumunská rada pro hospodářskou soutěž uvedla, že tato opatření nenarušují trh s elektřinou a nezavádějí protisoutěžní zacházení.
- 42 Předkládající soud uvádí, že rumunský stát mohl zavést systém ve prospěch společností CE Hunedoara a CE Oltenia, aby těmito dvěma společnostmi poskytl větší výhody, a sice zaručený prodej elektřiny vyrobené nepřetržitým provozováním elektráren a výroba elektřiny za lepší cenu odstraněním nákladů na spouštění elektráren, jenž může představovat státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.
- 43 Má za to, že je třeba upřesnit, zda čl. 5 odst. 3 zákona č. 123/2012 představuje nesprávné provedení čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72. Podle jeho názoru znění posledně uvedeného ustanovení odkazuje na stejný typ výrobců elektřiny jako uvedený zákon, tj. na výrobce používající domácí primární zdroje energetického paliva, a týká se stejného limitu, a sice 15 % celkové primární energie potřebné na výrobu elektřiny. Existuje však rozdíl mezi touto směrnicí a rumunskými právními předpisy, které ji provádějí, jelikož uvedená směrnice se nevztahuje na zaručený přístup, na který odkazuje uvedený čl. 5 odst. 3, nýbrž na poskytnutí přednostního nasazení.

- 44 Předkládající soud má za to, že je tedy třeba posoudit, zda čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 představuje striktně uplatňovanou výjimku, která umožňuje pouze poskytnout přednostní nasazení přenosovým soustavám, ale nikoliv zaručený přístup k nim, jak stanoví rozhodnutí č. 138/2013.
- 45 S ohledem na ustanovení této směrnice předkládající soud poznamenává, že zaručený přístup k soustavám je poskytován pouze energii z obnovitelných zdrojů. V důsledku toho má za to, že zaručený přístup poskytnutý elektrárně vyrobené společnostmi CE Hunedoara a CE Oltenia může představovat porušení čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72.
- 46 Za těchto podmínek se Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) [...] [P]ředstavuje přijetí právního předpisu ze strany rumunského státu, který ve prospěch dvou společností, jejichž kapitál je většinově vlastněn státem, stanoví:
- a) poskytnutí přednostního nasazení a povinnost provozovatele přenosové soustavy nakupovat pomocné služby těchto společností a
 - b) poskytnutí zaručeného přístupu k elektroenergetickým soustavám pro elektřinu vyrobenou těmito dvěma společnostmi, což zajišťuje jejich nepřetržitý provoz,
- státní podporu ve smyslu článku 107 SFEU, jinými slovy představuje opatření financované státem nebo ze státních prostředků, které má selektivní povahu a může ovlivnit obchod mezi členskými státy? V případě kladné odpovědi, podléhá tato státní podpora oznamovací povinnosti podle čl. 108 odst. 3 SFEU? [...]
- 2) [...] [J]e přiznání práva těmto dvěma společnostem ze strany rumunského státu, jejichž kapitál je většinově vlastněn státem, na zaručený přístup k elektroenergetické soustavě, takže zajišťuje jejich nepřetržitý provoz, v souladu s ustanoveními čl. 15 odst. 4 směrnice [2009/72]?“

K předběžným otázkám

K druhé otázce

- 47 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba zkoumat na prvním místě, je, zda čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která poskytuje zaručený přístup k přenosovým soustavám některým výrobcům elektřiny, jejichž zařízení používají domácí primární zdroje energetického paliva, aby byla zajištěna bezpečnost dodávek elektřiny.
- 48 Podle čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 platí, že členský stát může z důvodu bezpečnosti dodávek nařídít, aby byla dána přednost výrobním zařízením používajícím domácí primární zdroje energetického paliva v rozsahu nepřekračujícím v kalendářním roce 15 % celkové primární energie potřebné na výrobu elektřiny spotřebované v daném členském státě.
- 49 Úvodem je třeba poukázat na to, že z informací předložených předkládajícím soudem vyplývá, že cílem čl. 5 odst. 3 zákona č. 123/2012 je provést čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 do rumunského práva. Jak konstatuje předkládající soud, čl. 5 odst. 3 zákona č. 123/2012 se vztahuje na stejná výrobní zařízení používající domácí primární zdroje energetického paliva a na stejnou mez jako čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72. Toto vnitrostátní ustanovení však nestanoví možnost poskytnout

přednostní nasazení, nýbrž možnost poskytnout zaručený přístup k elektroenergetickým soustavám pro vyrobenou elektřinu. Přestože směrnice 2009/72 neobsahuje žádnou výslovnou zmínku o takovém zaručeném přístupu, je třeba konstatovat, že zaprvé čl. 15 odst. 3 této směrnice odkazuje na článek 16 směrnice 2009/28, jehož odst. 2 písm. b) se týká zejména zaručeného přístupu k soustavě pro elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie, a zadruhé čl. 32 odst. 1 směrnice 2009/72 stanoví zásadu volného přístupu třetích osob k soustavám.

- 50 Za těchto okolností je třeba za účelem poskytnutí užitečné odpovědi na otázku položenou předkládajícím soudem podat výklad čl. 15 odst. 3 a 4 a čl. 32 odst. 1 směrnice 2009/72, jakož i čl. 16 odst. 2 písm. b) směrnice 2009/28.
- 51 Pokud jde zaprvé o výklad čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72, je třeba se zabývat významem, který má být přikládán možnosti, aby byla určitému zařízení „dána přednost“.
- 52 V této souvislosti je třeba připomenout, že z požadavků jak jednotného používání unijního práva, tak zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení smyslu a rozsahu tohoto ustanovení, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii [rozsudek ze dne 9. září 2021, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Následná žádost o mezinárodní ochranu), C-18/20, EU:C:2021:710, bod 32 a citovaná judikatura].
- 53 Vzhledem k tomu, že čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 neobsahuje žádný odkaz na vnitrostátní právo členských států, musí být výrazy uvedené v tomto ustanovení vykládány autonomně a jednotně.
- 54 V tomto ohledu je třeba podotknout, že Soudní dvůr již rozhodl, že provozovatel elektroenergetické soustavy má možnost zajišťovat dispečink výrobních zařízení v dané oblasti zejména za účelem získání energie ke krytí energetických ztrát a k vytváření rezervní kapacity ve své soustavě, jakož i k vyrovnávání této soustavy a zajištění řádného fungování vnitřního trhu s elektřinou (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. listopadu 2018, Solvay Chimica Italia a další, C-262/17, C-263/17 a C-273/17, EU:C:2018:961, bod 63).
- 55 Podle článku 15 odst. 2 směrnice 2009/72 se dispečink výrobních zařízení provádí na základě kritérií, která musí být objektivní a veřejně přístupná a musí být uplatňována nediskriminačním způsobem a přihlíží zejména k ekonomické prioritě.
- 56 Výraz „přednost“ použitý v čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 naznačuje, že se přednostní nasazení odchyluje od pravidel pro dispečink stanovených v čl. 15 odst. 2 téže směrnice. Jak uvedl generální advokát v bodě 29 svého stanoviska, přednostní nasazení spočívá v nasazení výrobních zařízení provozovatelem přenosové soustavy na základě jiných kritérií, než je kritérium ekonomické priority.
- 57 V této souvislosti je třeba konstatovat, že článkem 15 odst. 3 a 4 směrnice 2009/72 zavedl unijní normotvůrce dva typy přednostního nasazení, a sice přednostní nasazení výrobních zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie a zařízení s kombinovanou výrobou tepla a elektřiny podle čl. 15 odst. 3 této směrnice, jenž je založen na cíli ochrany životního prostředí, a přednostní nasazení výrobních zařízení používajících domácí primární zdroje energetického paliva podle čl. 15 odst. 4 uvedené směrnice, jenž je založen na cíli bezpečnosti dodávek.

- 58 Pokud jde zadruhé o výklad čl. 16 odst. 2 písm. b) směrnice 2009/28, který členským státům ukládá, aby poskytly buď přednostní, nebo zaručený přístup k soustavě pro elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie, je třeba konstatovat, že toto ustanovení neobsahuje žádný výslovný odkaz na právo členských států za účelem vymezení jeho smyslu a dosahu. Výrazy uvedené v tomto ustanovení tedy musí být vykládány na území Unie autonomním a jednotným způsobem v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 52 tohoto rozsudku.
- 59 Z judikatury Soudního dvora přitom vyplývá, že přístupem k soustavě se rozumí právo využívat elektroenergetické soustavy (obdobně viz rozsudek ze dne 9. října 2008, Sabatauskas a další, C-239/07, EU:C:2008:551, bod 42).
- 60 Tento přístup však není neomezený, neboť závisí na maximální kapacitě, kterou může přenosová soustava snést.
- 61 Bod 60 odůvodnění směrnice 2009/28 uvádí, že v případě, že je elektřina z obnovitelných zdrojů energie integrována do krátkodobých trhů, zaručený přístup zajišťuje, že veškerá prodaná a podporovaná elektřina získá přístup k distribuční soustavě, což umožní využívat maximální množství elektřiny z obnovitelných zdrojů energie ze zařízení připojených do sítě. Z toho vyplývá, jak uvedl generální advokát v bodě 35 svého stanoviska, že zaručený přístup, jak je ozřejměn v tomto bodě 60 odůvodnění, je mechanismem, který zajišťuje výrobním zařízením využívajícím obnovitelné zdroje energie přístup k soustavám za účelem přenosu vyrobené elektřiny.
- 62 Cílem zaručeného přístupu stanoveného v čl. 16 odst. 2 písm. b) směrnice 2009/28 je začlenit obnovitelné zdroje energie do vnitřního trhu s elektřinou zajištěním přístupu veškeré elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie k soustavám, což umožňuje využívat maximálního množství elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie.
- 63 Tentýž čl. 16 odst. 2 však uvádí, že zaručený přístup elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů není bezpodmínečný. Toto ustanovení totiž stanoví takový zaručený přístup pro elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů za předpokladu, že jsou splněny požadavky na zachování spolehlivosti a bezpečnosti distribuční soustavy, jež se zakládají na transparentních a nediskriminačních kritériích stanovených příslušnými vnitrostátními orgány.
- 64 Z výkladu čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 a čl. 16 odst. 2 písm. b) směrnice 2009/28 tak vyplývá, jak v podstatě uvedla Evropská komise ve svých písemnostech a na jednání před Soudním dvorem, že pravidla pro dispečink určují, která zařízení na výrobu elektřiny vyrábějí elektřinu v určitém okamžiku daného dne, zatímco pravidla pro přístup určují, který výrobce má přístup k elektroenergetickým soustavám v případě fyzického přetížení sítě, pokud je kapacita nedostatečná.
- 65 Jelikož čl. 15 odst. 4 směrnice 2009/72 stanoví pouze možnost přiznat právo na přednostní nasazení, nemůže proto toto ustanovení sloužit jako právní základ pro členské státy za účelem zavedení práva na zaručený přístup k přenosové soustavě. Pokud jde o čl. 16 odst. 2 písm. b) směrnice 2009/28, ten sice zmiňuje možnost zavést „zaručený přístup“, avšak pouze ve vztahu k zelené elektřině. Ani toto ustanovení tedy nemůže sloužit jako právní základ pro vnitrostátní ustanovení týkající se zaručeného přístupu pro zařízení na výrobu energie z neobnovitelných zdrojů.

- 66 Zatřetí je však pro určení, zda vnitrostátní právní úprava může poskytnout zaručený přístup k přenosovým soustavám pro elektřinu vyrobenou z domácích primárních zdrojů energetického paliva, třeba rovněž zohlednit přístup třetích osob k soustavám podle čl. 32 odst. 1 směrnice 2009/72. V souladu s tímto ustanovením mají členské státy v zásadě povinnost zavést systém pro přístup třetích osob k přenosovým a distribučním soustavám, který musí být založen na zveřejněných sazbách použitelných na oprávněné odběratele a používán objektivně a bez diskriminace mezi uživateli dotyčné soustavy.
- 67 Jak již Soudní dvůr opakovaně zdůraznil, volný přístup třetích osob k těmto soustavám zavedený v čl. 32 odst. 1 směrnice 2009/72 představuje jedno ze základních opatření, která musí členské státy zavést, aby mohl být dotvořen vnitřní trh s elektřinou (rozsudek ze dne 28. listopadu 2018, *Solvay Chimica Italia a další*, C-262/17, C-263/17 a C-273/17, EU:C:2018:961, bod 54, jakož i citovaná judikatura).
- 68 Jak totiž vyplývá z bodu 3 odůvodnění směrnice 2009/72, jejím cílem je vytvořit zcela otevřený trh, který umožňuje spotřebitelům vybírat si dodavatele a všem dodavatelům svobodně zásobovat své zákazníky.
- 69 V této souvislosti je třeba poukázat na to, že přístup k přenosovým a distribučním soustavám elektřiny, který je nediskriminační, průhledný a za spravedlivé ceny, je nezbytný pro to, aby fungovala hospodářská soutěž, a má prvořadý význam (rozsudek ze dne 17. října 2019, *Elektrozpredelenie Yug*, C-31/18, EU:C:2019:868, bod 40 a citovaná judikatura).
- 70 Článek 32 odst. 1 směrnice 2009/72, který vyžaduje, aby jednání státu při zavádění přístupu k soustavě bylo nediskriminační, je zvláštním vyjádřením obecné zásady rovnosti (obdobně viz rozsudek ze dne 29. září 2016, *Essent Belgium*, C-492/14, EU:C:2016:732, bod 79 a citovaná judikatura).
- 71 Podle ustálené judikatury zákaz diskriminace vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno rozdílně, není-li takové rozdílné zacházení objektivně odůvodněno (rozsudek ze dne 29. září 2016, *Essent Belgium*, C-492/14, EU:C:2016:732, bod 80 a citovaná judikatura).
- 72 Rozdílné zacházení je odůvodněno, pokud je založeno na objektivním a důvodném kritériu, tj. pokud je v souladu s právně přípustným cílem sledovaným dotčenou právní úpravou, a pokud je tato rozdílnost přiměřená cíli sledovanému dotčeným zacházením (rozsudek ze dne 29. září 2016, *Essent Belgium*, C-492/14, EU:C:2016:732, bod 81a citovaná judikatura).
- 73 I když přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda je takové rozdílné zacházení, o jaké se jedná ve věci v původním řízení, odůvodněno, je nicméně na Soudním dvoru, aby mu za tímto účelem poskytl všechny prvky výkladu unijního práva, které mu umožní rozhodnout.
- 74 V projednávaném případě z písemností ve spise předloženém Soudnímu dvoru vyplývá, že zaručený přístup je na základě rozhodnutí č. 138/2013 poskytnut pouze pro elektřinu vyrobenou dvěma zařízeními používajícími domácí primární zdroje energetického paliva. Toto rozhodnutí se nevztahuje na ostatní výrobce elektřiny používající domácí primární zdroje energetického paliva nebo na výrobce elektřiny využívající obnovitelné zdroje energie a představuje rozdílné zacházení, jelikož tito výrobci elektřiny a výrobci, na něž se vztahuje uvedené rozhodnutí, se nacházejí ve srovnatelné situaci, pokud jde o přístup k přenosovým soustavám.

- 75 Pokud jde o případné odůvodnění takového rozdílného zacházení, je třeba poukázat na to, že cílem rozhodnutí č. 138/2013 bylo zajistit bezpečnost dodávek. Z informací poskytnutých Soudnímu dvoru totiž vyplývá, že opatření přijatá na základě tohoto rozhodnutí měla za cíl zajistit přiměřenost soustavy vytvořením rezervní kapacity pro období spotřební špičky a byla nezbytná k vyřešení problémů vyrovnaní soustavy vyplývajících ze zvýšení výrobní kapacity z obnovitelných zdrojů energie, jakož i za účelem reagování na nárůst přeshraničního obchodu. Cílem tohoto rozhodnutí bylo rovněž zajistit používání různých paliv pro výrobu elektřiny, přičemž přikládalo zvláštní význam přednostnímu využívání domácích energetických zdrojů k zajištění energetické nezávislosti.
- 76 O legitimitě cíle spojeného s bezpečností dodávek není pochyb. Jak totiž vyplývá z bodu 5 odůvodnění směrnice 2009/72, bezpečné dodávky elektřiny jsou zásadní pro rozvoj evropské společnosti, pro provádění udržitelné politiky v oblasti změny klimatu a pro posílení konkurenceschopnosti na vnitřním trhu.
- 77 Pokud jde o objektivní a přiměřené kritérium rozdílného zacházení ve vztahu ke sledovanému cíli, je třeba v projednávaném případě poznamenat, že takové kritérium, které by umožnilo odlišit obě zařízení, která mají zaručený přístup k přenosovým soustavám, od zařízení, která k nim přístup nemají, nevyplyvá z informací poskytnutých Soudnímu dvoru. Je však na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda by jiní výrobci, kteří používají primární zdroje energetického paliva nebo jiné zdroje energie nacházející se ve stejné zeměpisné oblasti, byli lépe schopni podílet se na vytváření výrobní kapacity a mít přístup k přenosovým soustavám.
- 78 Dále je třeba ověřit, zda je zaručený přístup k přenosové soustavě v souladu se zásadou proporcionality způsobilý zaručit uskutečnění sledovaného cíle a nepřekračuje meze toho, co je nezbytné k jeho dosažení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. září 2016, *Essent Belgium*, C-492/14, EU:C:2016:732, bod 100).
- 79 V projednávaném případě je patrné, že obě zařízení, na která se vztahuje rozhodnutí č. 138/2013, používající domácí primární zdroje energetického paliva, mohla být v provozu nepřetržitě díky zaručenému přístupu k elektroenergetickým soustavám spojenému s přednostním nasazením těchto zařízení, což těmto zařízení umožnilo podílet se na vytváření výrobních kapacit umožňujících zajistit bezpečnost dodávek elektřiny. Zaručený přístup ve spojení s ostatními opatřeními přijatými v rozhodnutí č. 138/2013 tedy patrně může zajistit bezpečnost dodávek, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 80 Předkládající soud však bude muset ověřit, zda poskytnutí zaručeného přístupu k přenosovým soustavám za podmínek stanovených rozhodnutím č. 138/2013 nepřekročilo meze toho, co bylo přiměřené, a bylo opatřením nezbytným k dosažení sledovaného cíle spočívajícího v zajištění bezpečnosti dodávek. V tomto ohledu bude muset zkoumat, zda tohoto cíle nemohlo být dosaženo jinými prostředky, které by méně narušily zásadu volného přístupu třetích osob k soustavě stanovenou v čl. 32 odst. 1 směrnice 2009/72.
- 81 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 32 odst. 1 směrnice 2009/72 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát přiznal právo na zaručený přístup k přenosovým soustavám některým výrobcům elektřiny, jejichž zařízení používají domácí primární zdroje energetického paliva, aby byla zajištěna bezpečnost dodávek elektřiny, pokud je toto právo na zaručený přístup založeno na objektivních a přiměřených kritériích a je přiměřené sledovanému legitimnímu cíli, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K první otázce

- 82 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 107 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že řada opatření zavedených rozhodnutím vlády, která spočívají v přednostním nasazení elektřiny vyrobené některými výrobci elektřiny provozovatelem energetické soustavy, v zaručeném přístupu elektřiny vyrobené zařízeními těchto výrobců k přenosovým soustavám a v povinnosti uvedených výrobců poskytovat pomocné služby provozovateli soustavy pro určité množství megawattů, může být kvalifikována jako „státní podpora“ ve smyslu tohoto ustanovení, a tudíž v případě kladné odpovědi, zda tato řada opatření podléhá oznamovací povinnosti podle článku 108 SFEU.
- 83 Úvodem je třeba připomenout, že Soudní dvůr nemá pravomoc rozhodovat o slučitelnosti vnitrostátního opatření s unijním právem. Nemůže rozhodovat ani o slučitelnosti státní podpory nebo režimu podpor s vnitřním trhem, jelikož posouzení této slučitelnosti spadá do výlučné pravomoci Komise, jejíž činnost podléhá přezkumu unijním soudem (rozsudek ze dne 16. července 2015, BVVG, C-39/14, EU:C:2015:470, bod 19 a citovaná judikatura).
- 84 Soudní dvůr má nicméně pravomoc poskytnout předkládajícímu soudu veškeré prvky výkladu vztahující se k unijnímu právu, které mu mohou umožnit posoudit slučitelnost vnitrostátního opatření s tímto právem pro účely rozhodnutí ve věci, jež mu byla předložena. V oblasti státních podpor může Soudní dvůr poskytnout předkládajícímu soudu zejména prvky výkladu, které mu umožní určit, zda vnitrostátní opatření může být považováno za „státní podporu“ ve smyslu unijního práva (rozsudek ze dne 16. července 2015, BVVG, C-39/14, EU:C:2015:470, bod 20 a citovaná judikatura).
- 85 Vnitrostátním soudům totiž mohou být předkládány spory, ve kterých musí vykládat a používat pojem „podpora“ uvedený v čl. 107 odst. 1 SFEU zejména za účelem určení, zda určité státní opatření mělo či nemělo být podrobeno předchozímu kontrolnímu řízení stanovenému v čl. 108 odst. 3 SFEU, a případně ověření, zda dotýčný členský stát splnil tuto povinnost (rozsudek ze dne 19. března 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 31 a citovaná judikatura).
- 86 Je třeba rovněž připomenout, že podle ustálené judikatury se pro kvalifikaci opatření jako „státní podpory“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU vyžaduje, aby byly splněny všechny následující podmínky. Zaprvé se musí jednat o státní zásah nebo zásah ze státních prostředků. Zadruhé musí být tento zásah s to ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí poskytovat příjemci selektivní výhodu. Začtvrté musí nebo může narušovat hospodářskou soutěž (rozsudek ze dne 21. října 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, bod 18 a citovaná judikatura).
- 87 Pokud jde zaprvé o první z těchto podmínek, je třeba připomenout, že k tomu, aby mohla být zvýhodnění kvalifikována jako „podpory“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, musí být jednak poskytnuta přímo nebo nepřímo ze státních prostředků, a jednak musí být přičitatelná státu (rozsudek ze dne 21. října 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, bod 19 a citovaná judikatura).
- 88 Za účelem posouzení přičitatelnosti opatření státu je třeba zkoumat, zda se veřejné orgány podílely na přijímání tohoto opatření (rozsudek ze dne 21. října 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, bod 23 a citovaná judikatura).

- 89 V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že dotčená řada opatření byla zavedena předpisy legislativní a správní povahy, a sice zákonem č. 123/2012, na němž je založeno rozhodnutí č. 138/2013. Tato opatření tedy musí být považována za přičitatelná státu ve smyslu judikatury uvedené v předchozím bodě.
- 90 Mimoto je za účelem určení, zda bylo zvýhodnění poskytnuto přímo či nepřímo ze státních prostředků, třeba připomenout, že podle ustálené judikatury zahrnuje zákaz stanovený v čl. 107 odst. 1 SFEU jak podpory poskytnuté státem přímo, tak podpory poskytnuté ze státních prostředků nebo veřejnoprávními či soukromými subjekty, které byly zřízeny nebo určeny státem za účelem správy těchto podpor (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. října 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, bod 25 a citovaná judikatura).
- 91 Rozlišení učiněné v tomto ustanovení mezi „podporami poskytovanými státy“ a podporami poskytovanými „ze státních prostředků“ neznamená, že podporami jsou všechna zvýhodnění poskytnutá státem, ať jsou, nebo nejsou financována ze státních prostředků, ale jeho účelem je pouze zahrnout do tohoto pojmu zvýhodnění, která jsou poskytnuta přímo státem, jakož i zvýhodnění, která jsou poskytnuta prostřednictvím veřejnoprávního nebo soukromého subjektu, který byl určen nebo zřízen tímto státem (rozsudek ze dne 21. října 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, bod 26 a citovaná judikatura).
- 92 Z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že se na opatření spočívající zejména v povinnosti vykupovat elektřinu může vztahovat pojem „podpora“, i když nezahrnuje převod státních prostředků (rozsudek ze dne 15. května 2019, Achema a další, C-706/17, EU:C:2019:407, bod 52, jakož i citovaná judikatura).
- 93 Článek 107 odst. 1 SFEU totiž zahrnuje veškeré finanční prostředky, které mohou orgány veřejné moci skutečně použít k podpoře podniků, aniž je rozhodné, zda tyto prostředky trvale patří do majetku státu, či nikoli. I když částky odpovídající dotyčné podpoře nejsou trvale v držení státní pokladny, skutečnost, že zůstávají neustále pod veřejnou kontrolou, a tudíž jsou k dispozici příslušným vnitrostátním orgánům, stačí k tomu, aby byly kvalifikovány jako „státní prostředky“ (rozsudek ze dne 15. května 2019, Achema a další, C-706/17, EU:C:2019:407, bod 53, jakož i citovaná judikatura).
- 94 Soudní dvůr konkrétně rozhodl, že finanční prostředky pocházející z povinných příspěvků uložených právními předpisy státu, které jsou spravované a rozdělované v souladu s těmito právními předpisy, lze považovat za státní prostředky ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, i když jsou spravovány subjekty, které jsou od veřejné moci oddělené. Rozhodující skutečností v tomto ohledu je skutečnost, že takové subjekty jsou státem zmocněny k tomu, aby spravovaly státní prostředky, a nemají jen povinnost výkupu za použití vlastních finančních prostředků (rozsudek ze dne 15. května 2019, Achema a další, C-706/17, EU:C:2019:407, body 54 a 55, jakož i citovaná judikatura).
- 95 V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že společnost Transelectrica, jediný provozovatel přenosové soustavy, je veřejnoprávním podnikem, jehož kapitál je většinově vlastněn státem. Tato společnost je povinna kdykoli zajistit rovnováhu národní elektroenergetické soustavy, a sice rovnováhu mezi výrobou a spotřebou elektřiny. V tomto ohledu společnost Transelectrica nakupuje pomocné služby na základě zadávacích řízení v závislosti na ekonomické prioritě. Podle rozhodnutí č. 138/2013 je však společnost Transelectrica povinna nakupovat pomocné služby od dvou výrobců elektřiny za cenu stanovenou

ANRE, aniž by zohledňovala ekonomickou prioritu, což může vést k nákupu těchto pomocných služeb za vyšší ceny, než jsou ceny, které by vyplývaly z trhu. To může představovat finanční zátěž uloženou společnosti Transelectrica, která zatěžuje státní prostředky.

- 96 Pokud jde zadruhé o podmínku, podle níž je třeba řadu opatření dotčených v původním řízení analyzovat tak, že představuje poskytnutí výhody jejímu příjemci, z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že se za podpory považují zásahy, které mohou v jakékoli formě přímo nebo nepřímo zvýhodňovat podniky nebo které musí být považovány za hospodářské zvýhodnění, které by podnik-příjemce za běžných tržních podmínek nezískal (rozsudek ze dne 17. září 2020, *Compagnie des pêches de Saint-Malo*, C-212/19, EU:C:2020:726, bod 39 a citovaná judikatura).
- 97 Za podpory jsou tak zejména považovány různé formy opatření, které snižují náklady, jež obvykle zatěžují rozpočet podniku, a ač nejsou dotacemi v úzkém slova smyslu, mají tutéž povahu a stejné účinky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. června 2017, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 66).
- 98 V projednávaném případě ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že řada opatření zavedená rozhodnutím č. 138/2013 představuje kompletní balíček opatření ve prospěch dvou výrobců elektřiny, a to společností CE Hunedoara a CE Oltenia. Tato tři opatření spolu souvisí a tvoří mechanismus umožňující nepřetržité provozování výrobních zařízení. Předkládající soud uvádí, že obě zařízení uvedená v rozhodnutí č. 138/2013 mají vysoké výrobní náklady, takže obvykle nejsou v nepřetržitém provozu. Když jsou tato zařízení odstavena, jejich možnosti poskytovat pomocné služby se snižují z důvodu dlouhé doby spouštění zařízení, což s sebou nese i vysoké náklady na spuštění a opětovné uvedení do provozu těchto zařízení. Tím, že řada opatření dotčených ve věci v původním řízení umožňuje uvedeným zařízením nepřetržitý provoz, jim zaručuje dodávku určitého množství elektřiny a umožňuje jim poskytovat pomocné služby, ušetřit na nákladech spojených se spuštěním a opětovným uvedením zařízení do provozu, a tak vyrábět elektřinu za lepší cenu díky odstranění těchto nákladů.
- 99 Je tedy patrné, že taková opatření, jako jsou opatření stanovená rozhodnutím č. 138/2013, poskytují výrobcům elektřiny-příjemcům hospodářskou výhodu oproti jejich konkurentům, což je výhoda, kterou by za běžných tržních podmínek nezískali. Je tedy třeba učinit závěr, že v projednávaném případě může být podmínka týkající se existence selektivní hospodářské výhody splněna.
- 100 Pokud jde zatřetí o podmínku, podle které musí být zásah s to ovlivnit obchod mezi členskými státy a musí nebo může narušovat hospodářskou soutěž, je třeba připomenout, že za účelem kvalifikace vnitrostátního opatření jako „státní podpory“ není třeba zjišťovat skutečný dopad podpory na obchod mezi členskými státy a skutečné narušení hospodářské soutěže, ale pouze zkoumat, zda podpora může tento obchod ovlivnit a narušit hospodářskou soutěž (rozsudek ze dne 18. května 2017, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, bod 29 a citovaná judikatura).
- 101 Konkrétně, pokud podpora poskytnutá členským státem posiluje postavení určitého podniku oproti jiným konkurenčním podnikům v rámci obchodu uvnitř Unie, je třeba mít za to, že tento obchod je touto podporou ovlivněn. V tomto ohledu není nezbytné, aby se podniky-příjemci samy o sobě podílely na tomto obchodu. Pokud totiž členský stát poskytne podporu podnikům, může zůstat činnost na jeho vnitřním trhu zachována nebo může vzrůst s tím důsledkem, že se sníží

vyhlídky podniků usazených v jiných členských státech na proniknutí na trh tohoto členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, body 31 a 32, jakož i citovaná judikatura).

- 102 Mimoto je třeba připomenout, že podpory, jejichž cílem je osvobodit podnik od nákladů, které by obvykle musel vynaložit v rámci běžného hospodaření nebo běžných činností, v zásadě narušují podmínky hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia a další, C-385/18, EU:C:2019:1121, bod 52, jakož i citovaná judikatura).
- 103 V projednávaném případě, jak uvádí předkládající soud, výrobci elektřiny vykonávají činnost na trhu otevřeném hospodářské soutěži a obchodu mezi členskými státy vzhledem k tomu, že elektřina je předmětem přeshraničního obchodu.
- 104 Kromě toho, jak bylo uvedeno v bodě 98 tohoto rozsudku, opatření dotčená v původním řízení patrně umožnila zařízením-příjemcům být v provozu nepřetržitě, čímž tato zařízení ušetřila na nákladech spojených se spuštěním a opětovným uvedením zařízení do provozu, což jim rovněž umožnilo snížit konečnou cenu nabízené elektřiny.
- 105 Taková opatření, jako jsou opatření zavedená rozhodnutím č. 138/2013, tedy v zásadě mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy a narušit hospodářskou soutěž.
- 106 Z toho vyplývá, že ve světle výše uvedených prvků výkladu musí být opatření dotčená ve věci v původním řízení, s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, kvalifikována jako „státní podpory“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.
- 107 Předkládající soud se Soudního dvora dále táže, zda v případě, že musí být kvalifikována jako „státní podpory“, měla či neměla být tato opatření podrobena předchozímu kontrolnímu řízení stanovenému v čl. 108 odst. 3 SFEU.
- 108 V souladu s tímto ustanovením musí být nové podpory Komisi předem oznámeny a nemohou být provedeny, dokud v řízení není přijato konečné rozhodnutí.
- 109 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je opatření podpory, které je provedeno v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z čl. 108 odst. 3 SFEU, protiprávní (rozsudek ze dne 19. března 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 66 a citovaná judikatura).
- 110 Z výše uvedeného vyplývá, že za předpokladu, že předkládající soud kvalifikuje řadu opatření dotčených v původním řízení jako „státní podporu“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, musí být tato řada opatření považována za novou podporu, která z tohoto důvodu podléhá povinnosti předchozího oznámení Komisi podle čl. 108 odst. 3 SFEU. Přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda dotčený členský stát tuto povinnost splnil.
- 111 V projednávané věci z písemného vyjádření Komise vyplývá, že Komise neobdržela žádné oznámení podle čl. 108 odst. 3 SFEU týkající se státní podpory poskytnuté společností CE Hunedoara a CE Oltenia na základě rozhodnutí č. 138/2013. Kromě toho je třeba podotknout, že nic nenasvědčuje tomu, že by uvedená opatření spadala do působnosti nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články [107] a [108] Smlouvy [o FEU] prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách) (Úř. věst. 2008, L 214, s. 3) a nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne

17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy [o FEU] prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (Úř. věst. 2014, L 187, s. 1), použitelných během doby platnosti rozhodnutí č. 138/2013, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

- 112 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 107 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že řada opatření zavedených rozhodnutím vlády, která spočívají v přednostním nasazení elektřiny vyrobené některými výrobci elektřiny, jejichž zařízení používají domácí primární zdroje energetického paliva, provozovatelem soustavy, jehož kapitál je většinou vlastněn státem, v zaručeném přístupu elektřiny vyrobené těmito zařízeními uvedených výrobců k přenosovým soustavám a v povinnosti uvedených výrobců poskytovat pomocné služby provozovateli soustavy pro určité množství megawattů, která jim ve vztahu k tomuto množství vyhrazuje právo dodávky za předem stanovené ceny, o kterých se má za to, že překračují ceny vyplývající z trhu, může být kvalifikována jako „státní podpora“ ve smyslu tohoto čl. 107 odst. 1 SFEU. Pokud je takto kvalifikována, pak taková řada opatření musí být považována za novou podporu, a z tohoto důvodu podléhá povinnosti předchozího oznámení Komisi v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU.

K nákladům řízení

- 113 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 32 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát přiznal právo na zaručený přístup k přenosovým soustavám některým výrobcům elektřiny, jejichž zařízení používají domácí primární zdroje energetického paliva, aby byla zajištěna bezpečnost dodávek elektřiny, pokud je toto právo na zaručený přístup založeno na objektivních a důvodných kritériích a je přiměřené sledovanému legitimnímu cíli, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 2) Článek 107 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že řada opatření zavedených rozhodnutím vlády, která spočívají v přednostním nasazení elektřiny vyrobené některými výrobci elektřiny, jejichž zařízení používají domácí primární zdroje energetického paliva, provozovatelem soustavy, jehož kapitál je většinou vlastněn státem, v zaručeném přístupu elektřiny vyrobené těmito zařízeními uvedených výrobců k přenosovým soustavám a v povinnosti uvedených výrobců poskytovat pomocné služby provozovateli soustavy pro určité množství megawattů, která jim ve vztahu k tomuto množství vyhrazuje právo dodávky za předem stanovené ceny, o kterých se má za to, že překračují ceny vyplývající z trhu, může být kvalifikována jako „státní podpora“ ve smyslu tohoto čl. 107 odst. 1 SFEU. Pokud je takto kvalifikována, pak taková řada opatření musí být považována za novou podporu, a z tohoto důvodu podléhá povinnosti předchozího oznámení Evropské komisi v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU.

Podpisy.